

INGEKOMEN

8 FEB 2008

NO: .....

RAAP-NOTITIE 2577

**Plangebied Generaal Foulkesweg 19
te Wageningen**

Gemeente Wageningen

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wageningen b.v.

Titel: Plangebied Generaal Foulkesweg 19 te Wageningen, gemeente Wageningen;
archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: februari 2008

Auteur: *drs. E.I. Schuurman*

Projectcode: WGFO

Bestandsnaam: N02577-WGFO.doc

Projectleider: drs. E.I. Schuurman

Projectmedewerker: T. van Rooij

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 26355

Autorisatie: drs. H.F.A. Haarhuis

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 0294-491 500

Leeuwendalseweg 5b

telefax: 0294-491 519

1382 LV Weesp

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 5069

1380 GB Weesp

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2008

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Van Grootheest Projecten Wageningen b.v. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari 2008 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw van 23 woningen en het verbouwen van een monumentale woning op een kavel aan de Generaal Foulkesweg 19 te Wageningen in de gemeente Wageningen. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen.

Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied geen archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan. Vanuit archeologisch oogpunt zijn er geen bezwaren tegen het uitvoeren van de geplande inrichting.

Wel maken wij u erop attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient hiervan melding gemaakt te worden aan de betreffende instantie(s).

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Van Grootheest Projecten Wageningen b.v. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in januari 2008 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw van 23 woningen en het verbouwen van een monumentale woning op een kavel aan de Generaal Foulkesweg 19 te Wageningen in de gemeente Wageningen. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten.

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 1,2 ha) ligt direct ten noorden van de Generaal Foulkesweg en wordt in het westen door de Wilhelminaweg en in het noorden door de August Falisweg begrensd (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 39F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 174.640/442.188. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Wageningen, sectie E, nummer 4219. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied ten dele in gebruik als grasland en deels bebouwd.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek. Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). In het kader van het Interimbeleid werkt RAAP onder de opgravingsvergunning van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst). Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd. Verder diende de (concept-)waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen van de gemeente Wageningen als uitgangspunt voor het bureauonderzoek (Van den Berghe, 2007).

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied maakt deel uit van de stuwwal van Wageningen. Het ligt in een zone van stuwwalglooiingen die zich kenmerken door hellingen tot maximaal 5%. De bodem in het plangebied bestaat uit moderpodzolgronden met grof zand (Stiboka, 1972: codes Y30 of cY30).

Archeologie

In ARCHIS staan talrijke archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de nabijheid van het plangebied. Het betreft vondsten uit de Prehistorie, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen (o.a. ARCHIS-waarnemingsnummers 105, 47539, 41217 en 41364). Ter hoogte van het plangebied is door amateur-archeologen een Romeinse munt aangetroffen (Van den Berghe, 2007). Circa 400 m ten westen van het plangebied ligt een terrein van archeologische waarde (Monumentnummer 12710). Hier zijn resten van de middeleeuwse stadskern van Wageningen aangetroffen (o.a. een stadsmuur en een kasteel).

Historische gegevens

In het plangebied is in 1829 een begraafplaats aangelegd. In 1830 kreeg dit kerkhof het poorthuis dat er nu nog staat (Rijksmonument 38209). In 1939-1940 is de begraafplaats gesloten en het plangebied volledig ontruimd.

Archeologische verwachting

Volgens de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Wageningen (Van den Berghe, 2007) geldt voor de stuwwalglooiingen een hoge archeologische verwachting, met name door het voorkomen van mineralogisch rijke bruine zanden en holtpodzolen. Daarnaast zijn de glooiingen door de hellingshoek, of het vrijwel ontbreken daarvan, uitermate geschikt voor de bouw

van huizen, schuren en andere opstallen. Op grond hiervan en op grond van de talrijke vondsten uit de omgeving van het plangebied geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit alle archeologische perioden. Er dient echter opgemerkt te worden dat in verband met het ontruimen van de begraafplaats ter hoogte van het plangebied mogelijk versterking van archeologische resten heeft plaatsgevonden.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek zijn 8 boringen verricht. Deze zijn zo goed mogelijk verspreid over het plangebied gezet (figuur 1). De gehanteerde boordichtheid wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen uit de alle archeologische perioden. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 1,80 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot en verbrande leem).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In het gehele plangebied zijn diepe verstoringen aangetroffen (bijlage 1). De bodem wordt gekenmerkt door donkerbruingrijs tot grijsbruin, matig siltig en matig grof zand met gele vlekken. Het zand wordt met het profiel aflopend lichter van kleur. In het verstoringspakket is veel recent puin waargenomen (glas, baksteen). Op gemiddeld 130 cm -Mv gaat het bruingrijze zand abrupt over in de natuurlijke ondergrond (C-horizont; figuur 1). Deze is geel van kleur, ijzerhoudend en wordt gekenmerkt door matig siltig, matig fijn tot matig grof zand. In de boringen 5 en 8 is op respectievelijk 50 en 100 cm -Mv een ondoordringbare laag aangetroffen. Ter hoogte van boring 5 betreft het vermoedelijk fundamentresten van een gebouw uit de periode dat de begraafplaats in gebruik was. De ondoordringbare laag ter hoogte van boring 8 kon niet verder beschreven worden.

Uit de aangetroffen bodemprofielen blijkt dat de bodem tijdens de ruiming van de oude begraafplaats grotendeels op de schop is gegaan. Hierbij raakte de bodem tot in de natuurlijke ondergrond verstoord.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied gevonden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. De bodem in het plangebied is tijdens de ruiming van de begraafplaats tot in de natuurlijke ondergrond verstoord. De aanwezigheid voor (intacte) archeologische resten wordt derhalve klein geacht.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. Vanuit archeologisch oogpunt zijn er geen bezwaren tegen het uitvoeren van de geplande inrichting.

Wel maken wij u erop attent dat bij iedere gravende activiteit het aantreffen van (niet voorspelbare) toevalsvondsten niet kan worden uitgesloten. Indien hiervan sprake mocht zijn, dient hiervan melding gemaakt te worden aan de betreffende instantie(s).

Literatuur

- Berghe, K.J. van den**, 2007. Gemeente Wageningen: een Archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen. *RAAP-rapport 1535*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ToL, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Stiboka**, 1972. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 39 Oost Rhenen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

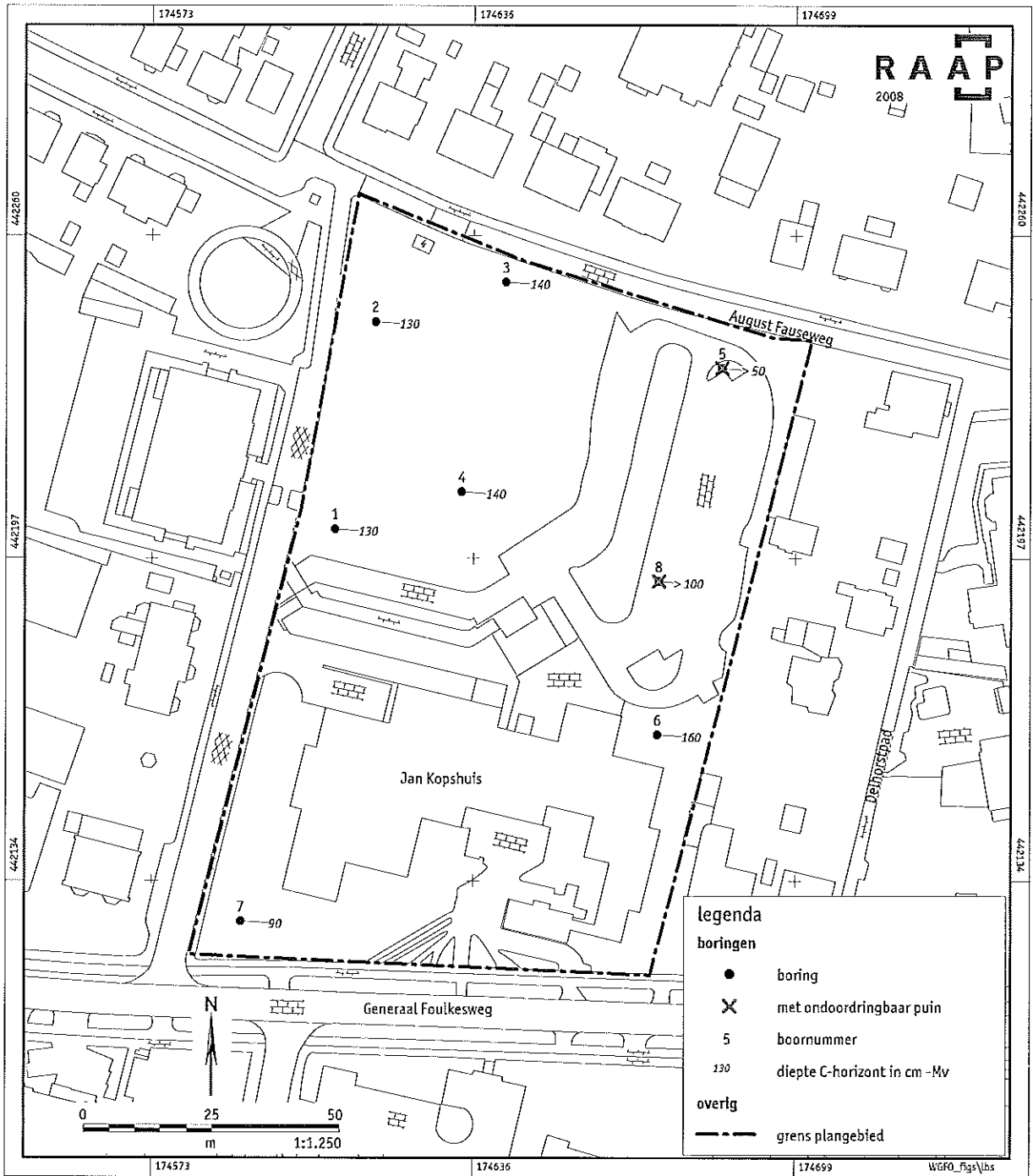
Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Verklarende woordenlijst

- archeologische verwachtingskaart** Een kaart waarop in vlakken staat aangegeven waar archeologische vindplaatsen kunnen worden verwacht. De kaart is het resultaat van een systematische analyse van relevante gegevens. De analyse is statistisch onderbouwd en wordt uitgevoerd met een GIS.
- C-horizont** Horizont die niet (of weinig) is veranderd door bodemvorming; het oorspronkelijke moedermateriaal.
- moderpodzolen** Bodems met een duidelijke podzol-B-horizont, waarin beneden 20 cm diepte geen ophoping van ingespoelde organische stof voorkomt; de humus wordt in niet-amorfe vorm aangetroffen en wel grotendeels als moder; deze horizont bevat steeds duidelijk ijzer, dat als huidjes om de zandkorrels voorkomt of samen met fijne minerale delen tussen de zandkorrels ligt.
- stuwwal (bekken)** Door de druk van het landijs in het Saalien opgedrukte rug van scheefgestelde preglaciale sedimenten.

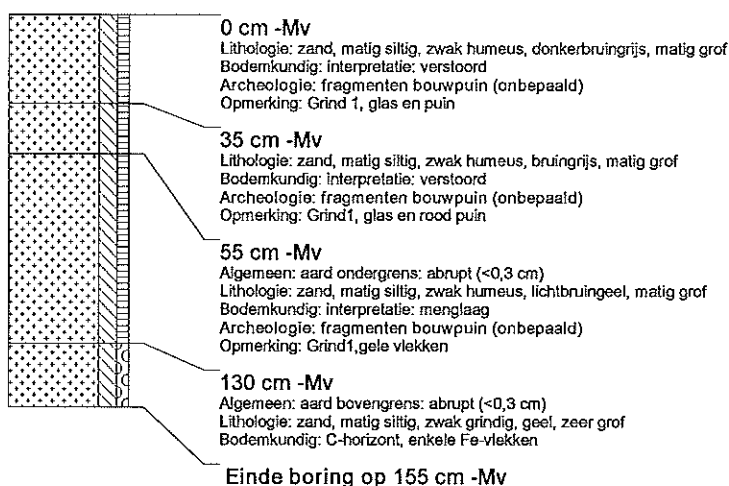

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

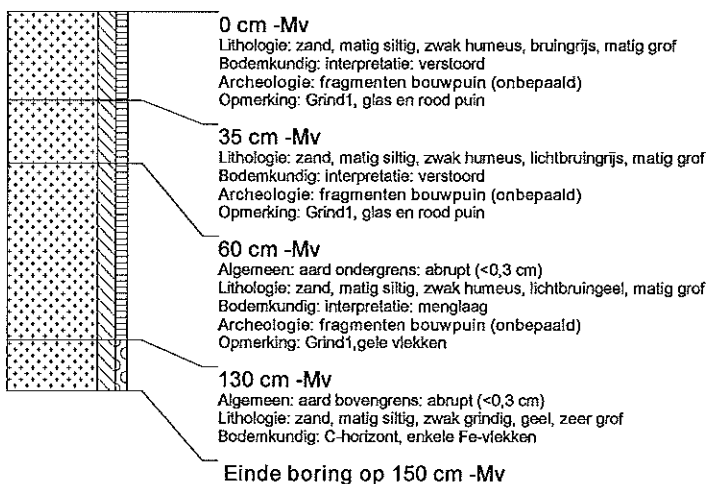
boring: WGFO-1

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

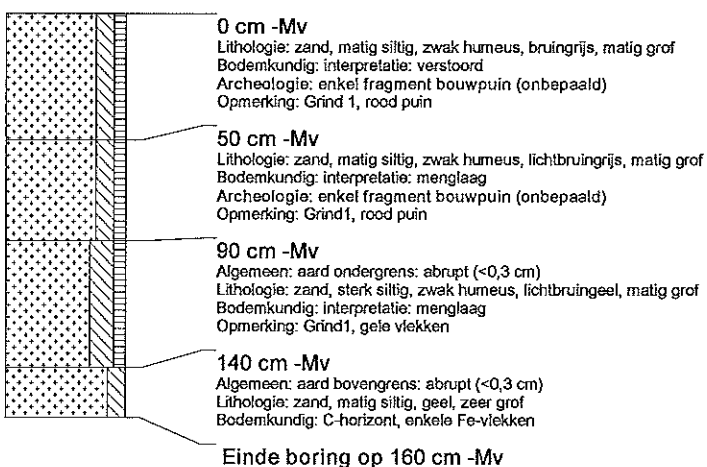
boring: WGFO-2

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

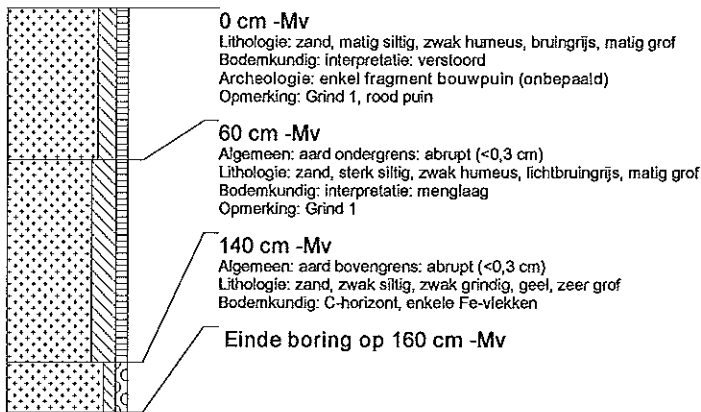
boring: WGFO-3

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

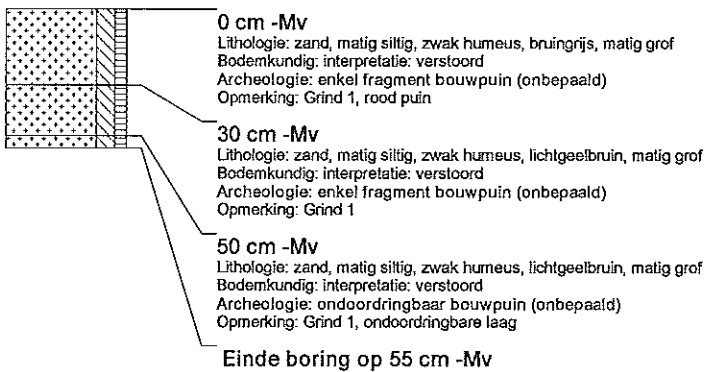
boring: WGFO-4

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

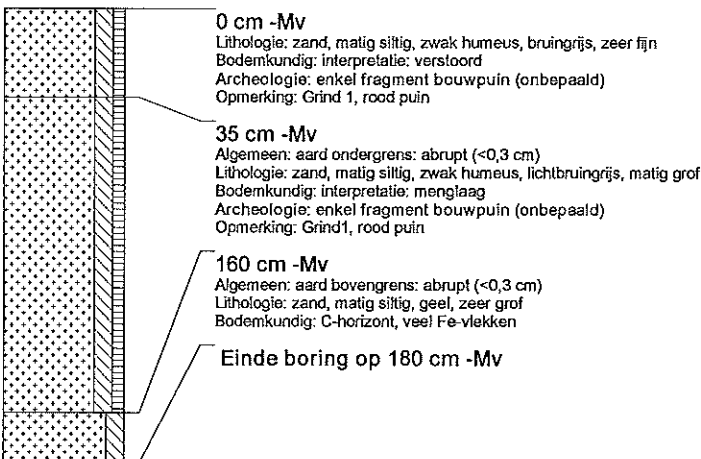
boring: WGFO-5

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

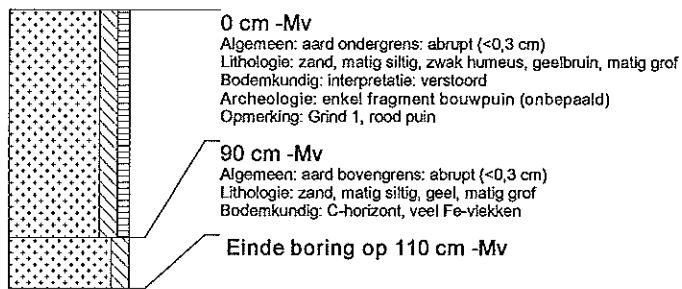
boring: WGFO-6

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

boring: WGFO-7

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

boring: WGFO-8

beschrijver: TVR/LS, datum: 25-1-2008, kaartblad: 39F, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Gelderland, gemeente: Wageningen, plaatsnaam: Wageningen, opdrachtgever: Van Grootheest Projecten Wagen, uitvoerder: RAAP Oost

